

't Seghen Waert

jaargang 25 aflevering 4

november 2006

verenigingsblad van het Historisch Genootschap
Oud Soetermeer

Historisch Genootschap Oud Soetermeer

Bestuur

dhr. E. H. Oskam, voorzitter

Juweellaan 175, 2719 SB Zoetermeer

tel. (079) 361 65 38

dhr. R. M. A. Krul, secretaris

Tijberg 54, 2716 LK Zoetermeer

krulende@wanadoo.nl

tel. (079) 321 07 32

mw. H. E. M. Westerman, penningmeester

Nassaulaan 12, 2712 AX Zoetermeer

westdijk@hetnet.nl

tel. (079) 316 81 21

mw. J. R. de Kler (A.W.Z.)

dhr. C. A. M. Klein (G.W.Z.)

vacature (I.S.V.)

dhr. F. Rijkaart (PR)

mw. E. W. M. van Adrichem (Activiteitencie)

Archeologische werkgroep

dhr. B. F. F. H. van der Ven

Douzapad 30, 2722 AX Zoetermeer

benvdven@xs4all.nl

tel. (079) 342 79 91

Genealogische werkgroep

mw. M. E. Vijverberg-Kalkema

Stekelbaarsloot 35, 2724 AR Zoetermeer

kalkema@wanadoo.nl

tel. (079) 331 65 52

Interviewgroep Sprekend Verleden

dhr. E. W. van den Burg

Fr. Hendriklaan 32, 2712 EE Zoetermeer

tel. (079) 316 48 58

Ledenadministratie

dhr. A. Ph. Rademaker

Banckertstraat 5, 2712 KK Zoetermeer

arademaker@wanadoo.nl

tel. (079) 316 43 74

Redactie

mw. C. J. Moerman-van Voorst

mw. C. Hoogeveen (redactie)

dhr. P. Drapers (eindredactie)

dhr. Th. van der Poel (vormgeving)

dhr. A. C. J. Vermeulen (publicaties)

redactie email-adres: info@oudsoetermeer.nl

t Seghen Waert is een uitgave van het Historisch Genootschap Oud Soetermeer.

ISSN: 1384-7260

Het Historisch Genootschap is gevestigd in 't Oude Huis, Dorpsstraat 7

2712 AB Zoetermeer, tel. (079) 319 06 83

Website: <http://www.oudsoetermeer.nl>

E-mail: info@oudsoetermeer.nl

Openingstijden archief en bibliotheek:

iedere woensdag 14.00-17.00 uur

Inloopavond A.W.Z.: elke dinsdagavond

20.30 - 22.00 uur

Inloopavond G.W.Z.: eerste maandag van de maand 20.00-22.00 uur

Inhoud

Van de redactie	1
De activiteitencommissie	2
Zoetermeerse en Zegwaartse zeevaarders in dienst van de Verenigde Oost-Indische Compagnie periode 1700-1795, deel 2	3
Varen door de Haagse grachten	9
Sprekend verleden in gesprek met Leen Hagers	10
Archeologie is meer dan graven alleen	19
Feesten in Zoetermeer	23
Zoetstof	25
Verkrijgbare publicaties van het Historisch Genootschap	26

Van de redactie

Hoe het Zoetermeerdere verging voor 1800 in dienst van de VOC, leest u in het tweede deel over deze Compagnie. Recentere geschiedenis is opgetekend uit de mond van Leendert Hagers in "Sprekend Verleden" en als u zich altijd al hebt afgevraagd waarvoor die bouten met de letters NAP nu eigenlijk dienen, dan moet u zeker het artikel over de archeologie lezen.

Dit is het laatste nummer van "t Seghen Waert" van dit jaar. Voor het eerste nummer van 2007 kunt u kopij inleveren tot 31 december van dit jaar.

De activiteitencommissie

Het Historisch Genootschap Oud Soetermeer organiseert op woensdag 13 december a.s. een bijzondere activiteit.

Om 10.30 uur bent u welkom in de Oude Kerk Dorpsstraat 59.

Daar zal de heer Ronald de Jong ons de historie vertellen van het gebouw, waarna hij een presentatie geeft met als thema "Muziek door de eeuwen" Uiteraard schenken wij koffie. Na afloop kunnen we dan nog genieten van het wekelijkse lunchconcert.

De kosten zijn € 2,- voor leden. Niet-leden betalen € 3,-

U kunt zich opgeven bij mevrouw F.Brandhorst telefoon 079-3517047.

Hartelijk welkom aan de volgende nieuwe leden van onze vereniging

dhr. Teun Versloot, Paletsingel 49, 2718 BK Zoetermeer

dhr. D. Kuhlman, Zalkerbos 132, 2716 KJ Zoetermeer

dhr. J. van Wieringen, Langeberg 62, 2716 GH Zoetermeer

dhr. W. A. v. d. Wees, Slootdreef 69, 2724 AB Zoetermeer

mw. A. de Jong, Ambergeel 4, 2718 BN Zoetermeer

dhr. W. Disselvelt, Mauritsstraat 11, 2712 CV Zoetermeer

Wilt u zich aanmelden als nieuw lid, dan kan dat als volgt:

- via de website: www.oudsoetermeer.nl,

**FRIS
VERSSHOP**

**Dorpsstraat 103
2712 AE Zoetermeer
079 3167616**

**Hollandse kaasspecialiteiten
Boerenkaasspecialiteiten
Buitenlandse kaas
Salades en pate s
Versgebrande noten
Zuidvruchten
Kadomanden**

- met een e-mailbericht aan info@oudsoetermeer.nl,
- met een briefje aan het Historisch Genootschap Oud Soetermeer, Dorpsstraat 7, 2712 AB Zoetermeer. Geeft u daarin naast uw naam, adres en geboorte-datum aan of u zich opgeeft als lid, als jeugdlid (tot 18 jaar) of gezinslid (tweede op hetzelfde adres).

Zoetermeerse en Zegwaartse zeevaarders in dienst van de Verenigde Oost-Indische Compagnie periode 1700-1795, deel 2

Ellen van der Heijden-Smits

Het rijke VOC-verleden biedt, zoals eerder vermeld, een prachtige bron naar een kleurrijk verleden. Ook in enkele Zoetermeerse geschreven bronnen kunnen we een verwijzing vinden naar het VOC-verleden van onze voormalige inwoners. Een heuse zeeheld behoort wellicht tot de mogelijkheden? En hoe verging het de matroos die eigenlijk geen matroos was? Achter de namen ontstaat een verhaal van een Zoetermeerder of een Zegwaarder die gaat varen. Een momentopname van een onbekend verleden.

Naar Oost Indië

Zo staat er in de "Personele quotisatie Zoetermeer" van 1742 een vermelding bij Pieter Kool. Hij is boterkoper in compagnie, verkoopt grove biezen vloermatten per el en is voogd over Dionijs van Wassenberg, die naar Oost-Indie gevaren is. Pieter woont op het Dorp, aan de zuidzijde. Onderzoek naar "onze" Dionijs wijst uit dat hij op 13 oktober 1740 als matroos uitvaart voor de kamer van Delft. Op de status staat vermeld dat hij afkomstig is van Delft. Vermoedelijk is Dionijs geboren in Gelderswoude of Zevenhuizen en is de zoon van Denijs Haremsz Wassenburgh afkomstig van Zevenhuizen. Op enig moment gaat het gezin naar Zoetermeer. Dionijs is wees op het moment dat hij aanmonstert als matroos. Zijn verdiensten zijn 7,- guldens per maand. Het schip Rust en Werk vaart onder kapiteinsleiding van Willem van Eyk uit naar Batavia vanaf de rede van Goeree. Van 24 februari 1741 tot 16 maart 1741 verblijft het schip aan de Kaap de Goede Hoop voor verversing van proviand. Uiteindelijk legt De Rust en Werk op 8 juni 1741 aan op de rede van Batavia, de hoofdstad van de VOC op de noordkust van Java.

Gesneuveld

Dionijs vaart op 26 november 1742 door naar de verderop gelegen havenstad Semarang hetgeen hem noodlottig zou worden. Hij raakte verzeild in strijdgewoel, dat een lange voorgeschiedenis kende. Allereerst waren daar de Chinezen die zich met duizenden hadden gevestigd in en om Batavia.

163

Loth. J. Delft

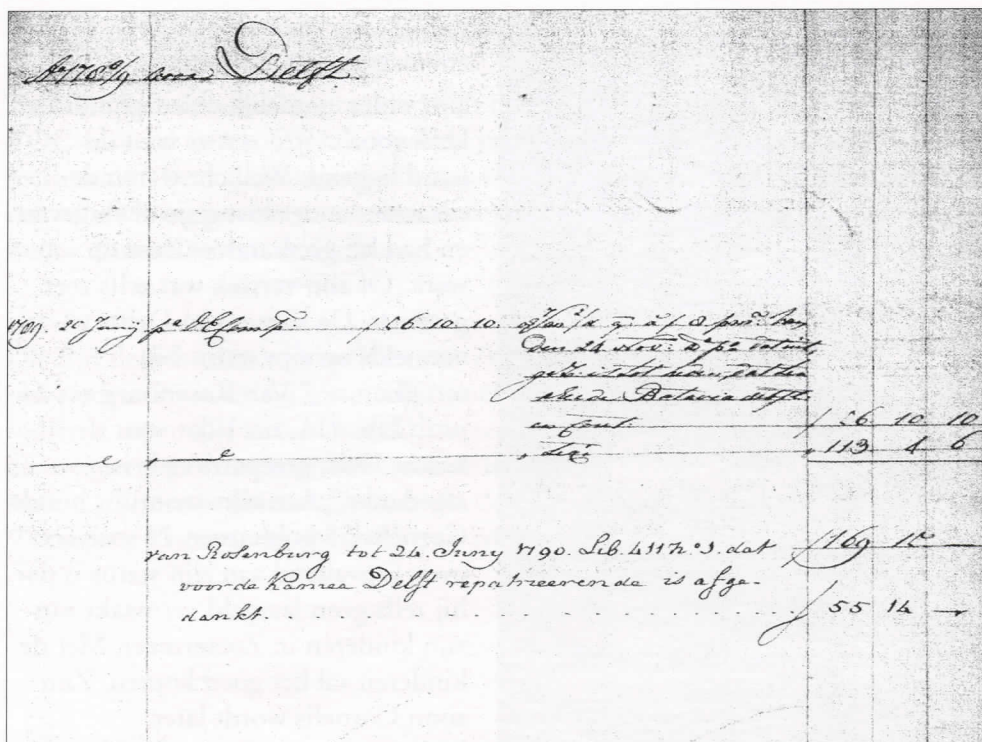
Cornelis Broer van Leetunna met wett. vromantel

1771. 21. Oct.	<i>D. Gans</i>	<i>af loon g. op. d. 1</i>	16 -
		<i>af 1/2 d. 1/2</i>	150 -
		<i>af 1/2 d. 1/2</i>	3 14
1790. dat: afgeest. Transport. f. 259			150 -
6 N ^o : 232			169 14
1790. 2. July en des 30 Junij	ontvangen by my als verdunder de Somme van		55 14
	<i>Cornelis Broer</i>		

Status van Cornelis Broer

Zij waren de economische motor van de stad en werkten in de suikerplantages daarbuiten. Vanaf circa 1720 echter raakte de suikerverbouw in een crisis met werkloosheid tot gevolg. De VOC probeert de immigratie in te dammen maar corruptie maakte van de regels een wassen neus. In 1740 werden alle rondzwervende Chinezen opgepakt en op transport naar de VOC-vestigingen op Ceylon gezet. Geruchten over het overboord werpen van Chinezen leidde tot vlucht naar het oerwoud en een opstand. Batavia werd belegerd en in paniek werd de gehele Chinese bevolking uitgemoord. Zo'n 10.000 lieten het leven en de rest werd naar midden-Java verdreven.

Daar regeerde susuhunan (keizer) Pakuwana II (1726-1749) die in de loop van de jaren gefrustreerd was geraakt door de verregaande bemoeienis van de VOC met zijn politiek en economie. Hij koos de zijde van de opstandelingen en vele forten van de VOC langs de noordkust werden belegerd. Het fort van Kartasura op midden-Java moest zich overgeven. Toen echter de VOC weer leek te winnen, draaide Pakuwana zich om als een blad aan een boom. De opstandelingen keerden zich nu tegen hem en hij vroeg VOC-hulp. Die concentreerde zich in 1742 op het heroveren van de kuststreken. Dat maakte Dionijs niet meer mee: hij sterft op 27 mei te Semarang.

Zijn testament wordt uitvoerig beschreven als zijn status opgemaakt wordt in 1745 bij terugkomst van het schip te Delft. Hierin worden zijn erfgenamen benoemd en wordt verwezen naar de familiebanden met Van der Spek, Van Heijselendoorn, Van der Snoeck, Langevelt, De Kok en de weesmeesters van Zoetermeer. Uit de status blijkt dat onze "zeeheld" 71 guldens, 2 stuivers en 2 penningen na heeft gelaten.

Chirurgijn als matroos

Een betere afloop van het "avontuur" was er voor Cornelis Broer, de Zoetermeerse chirurgijn die als matroos, na een lange tocht op het schip de Delft in het jaar 1790 weer terugkeerde in Zoetermeer. Bij zijn vertrek laat hij zijn kinderen van 11 en 14 jaar achter zonder inkomen en onder de hoede van de armmeesters en diaken van Zoetermeer. Zijn ouders waren mr. Cornelis Cornelisz Broer, chirurgijn, en Magdaleentje Pel. Hij was gedoopt te Zoetermeer op 9 maart 1738.

Voor Cornelis Cornelisz Broer was het de eerste en laatste keer dat hij gevaren heeft. De heren Zeventien waren naar alle waarschijnlijkheid niet zo in hun nopjes met Cornelis in de rol van matroos. Gelet op zijn beroep en dat van

De ondergetekende Arm-meesters en Diaconen van Zoetermeer achten zich verplicht ten kennis te versien van de Schied. te brengen, dat Cornelis Broer, Chirurgijn, geweest hebbende alhier te Zoetermeer, zied voort van daar gentickeerd en zyne twee kinderen, naamslyk Cornelis Broer zynde een Jonghe van ontrent veertien Jaar, en Matje Broer zynde een meijde ontrent Elf Jaar oud, agten gelaten hebbende, zonder ontrent derselver bejoring en alimentatie eenige voorzieninge te doen, zij ondergetekenden in hunne qualiteit van Arm-meesters en diaconen, de voormelde twee kinderen uit de arm-kasse dezer Ambaghe provisioneel van het nodige hebben voorzien en onder

L. van

Cornelis laat zijn kinderen achter bij de armmeesters van Zoetermeer zijn vader, namelijk chirurgijn, is de keus voor matroos niet voor de hand liggend. Wellicht waren de vacatures voor chirurgijn al vergeven en had hij geen andere kans op werk. Of zijn vertrek was zelfs zeer gewenst. De kamer van Delft vermeldt op zijn status bij terugkomst: "Van Rosenberg tot 24 juni. Lib. 411, nr. 1 dat voor de kamer Delft gerepatrieerde is afgedankt." Aan zijn avontuur houdt Cornelis 55 guldens en 14 stuivers over. Opvallend aan zijn status is dat hij zelfs geen jaargeld vermaakt aan zijn kinderen in Zoetermeer. Met de kinderen zal het goed komen. Zijn zoon Cornelis wordt later burgemeester en arts te Ouddorp in Zeeland. Zijn dochter Matje trouwt met Jan Olij en gaat in het jaar 1791 in Hillegersberg wonen.

Men kan in ieder geval concluderen dat de Zoetermeerse en Zegwaartse zeevaarders niet altijd zonder familie waren. Economische redenen waren veelal wel reden om bij de VOC te gaan werken

Oorlogsschip

Een leuk detail is dat Cornelis Broer voer op de Delft. Dit schip was echter geen VOC-handelsschip maar een oorlogsschip dat veelal de handelsschepen begeleidde tijdens de reis naar de Oost. Tijdens een zeeslag op 15 oktober 1797 vergaat het schip. Anno 2006 wordt in Delfshaven, op – bijna - de oorspronkelijke bouwlocatie, de Delft herbouwd door vrijwilligers. Bij de Camperduin, nabij Loosduinen, in de Noordzee, werd enkele jaren geleden (1977) het wrak van een VOC-schip gevonden. Het duurde echter nog een aantal jaren voordat men erachter kwam dat het om de restanten van de Delft ging. Hierbij bood ook een geschreven bron de oplossing van het raadsel. In de bronnen was terug te vinden dat bij de bouw van de Delft de onderste ruimen waren volgestouwd met wit marmer. Dit was om voldoende in balans te liggen. Normaliter gebruikte men hiervoor bijvoorbeeld

bakstenen. Zodra men dit zeer uitzonderlijke gegeven te weten kwam, wist men dat het om de Delft ging.

De bouwlocatie bezoeken van de Delft is beslist een aanrader voor wie van VOC-historie houdt. Zij is het gehele jaar geopend voor publiek. Oude zeerotten en bevlogen ambachtslieden willen u graag met veel enthousiasme een rondleiding geven en vertellen over lang vervlogen tijden en de wederopstanding van de Delft.

Tot slot.

Dit zijn slechts twee voorbeelden van Zoetermeerse en Zegwaartse zeevaarders. Er is tot nu toe een lijst met ongeveer 80 namen beschikbaar. Indien u meer wilt weten over dit interessante onderwerp en bent u nieuwsgierig geworden of ook uw familie eens bij de VOC heeft gevaren, dan kunt u elke eerste maandagavond van de maand bij de Genealogische Werkgroep Zoetermeer binnenlopen en deze lijst inzien.

De voorsteven van een replica van de Delft in aanbouw

De vlag en het anker van de Delft in aanbouw

Varen door de Haagse grachten

Ria Moers

Met een groep van 24 personen zijn we op 6 juli op eigen gelegenheid naar Den Haag gegaan. De ontmoeting was op het Centraal Station. Het was die dag prachtig weer met volop zonneschijn. Vanaf het station zijn we lopend naar de Oude Binnenhaven aan de Bierkade gegaan, waar de platte boot, "een Kagenaar" van de Stichting De Ooievaar al op ons wachtte. Varend door de Haagse singels rondom de binnenstad, met prachtige 17e en 18e eeuwse grachtenpanden, hebben we genoten van de uitleg door de gids.

Onderweg kwamen we langs huizen van beroemde mensen, waaronder die van Paulus Potter en Jan Steen. De 19e eeuwse villa's langs het water waren een lust voor het oog. Zelfs de moderne architectuur van de ministeries bij het Centraal Station waren vanaf de boot goed te zien.

Terugkijkend op deze dag heeft iedereen volop genoten van deze vaartocht. Deze dag werd voor ons georganiseerd door de activiteitencommissie van Het Historisch Genootschap. Bravo!

Den Haag heeft
veel moois te
bieden

Sprekend verleden In gesprek met Leen Hagers

Interview Mw. C. M. A. M. van Wijk en J.W. Dreise

Bewerkt door E. W. van den Burg

De loopbaan van iemand die in de crisisjaren geboren is

Er wordt al jaren veel aandacht besteed aan de generatie die in de jaren kort na de Tweede Wereldoorlog geboren is. Deze generatie wordt geacht in het algemeen grote kansen te hebben gekregen in de maatschappij door een goede opleiding. Wij besteden deze keer aandacht aan de loopbaan van iemand die in de jaren dertig van de vorige eeuw geboren is en die het moest doen met alleen lagere school. De heer Leendert Hagers hebben we bereid gevonden om zijn verhaal te vertellen.

Het gezin

'Ik ben geboren op 18 juli 1934 in Zegwaard en wij woonden aan de Berkelseweg nummer drie.

Mijn vader was Hendrik Hagers en mijn moeder Willempje de Munnik. Het gezin bestond uit tien kinderen, zes meisjes en vier jongens en ik was nummer negen. Met al die zussen boven mij had ik in totaal zeven moeders en dat was wel eens vermoeiend. Mijn vader is ooit een zelfstandige tuinder geweest en hij was ook medeoprichter van de groenteveiling in Pijnacker. Zijn tuin moet

Berkelse weg 3

gelegen hebben tegen de dijk van de Delftsewallen. Het is vóór mijn tijd geweest, maar dat hebben ze mij verteld. Ik kan mij dat niet meer herinneren. Waarom hij ermee gestopt is weet ik niet. Hij is boterboer geworden en poelier. Hij ging ook eieren ophalen bij boeren in de buurt en die verkocht hij weer in de stad. 's Maandags ging hij naar Delft en dan bleef hij een dag in Zoetermeer en de rest van de week zat hij in Rotterdam. Eerst deed hij alles op de fiets, met zo'n grote mand voorop. Dan ging hij via Berkel naar Hillegersberg en Rotterdam. Later heeft hij een T-Ford gekocht waarmee hij zijn handel vervoerde'.

De jonge jaren

'Ik groeide op in de oorlogsjaren en wij hadden een groot gezin. Ik herinner mij dat ik kleren droeg van een oudere broer en later zal mijn jongere broer die wel weer hebben afgedragen. Hoe belangrijk kleding was zal ik u vertellen. Ik had een klein fietsje, zo'n doortrapper en mijn ketting liep eraf. Ik heb die ketting erom gelegd, maar toen zat mijn pink tussen die ketting en die tandjes. Ik moest doordraaien, want mijn pink zat ertussen, ik gilte als een mager varken en mijn moeder had een oud laken liggen, daar werd een stukje afgescheurd en dat was het verband. Toen mijn moeder zag dat er nog bloed aan mijn bloesje zat kreeg ik nog een paar klappen om mijn oren ook! Die pink is wel weer dichtgegroeid, maar ik heb hem nooit meer kunnen buigen, de pees was doorgesneden. Er is verder niks aan gedaan. Melk gingen we meestal halen bij Huib van der Ende of bij Niek Dijkshoorn. In het laatste oorlogsjaar werd het eten steeds schaarser, we zaten met een groot koppel. Van suikerbieten werd suiker (stroop? red.) gemaakt en van de pulp werden koekjes gebakken. De suikerbieten haalden we bij de boeren in de omgeving'.

De scholen

'De eerste jaren ging ik naar de Christelijke School in de Dorpsstraat in Zoetermeer, het gebouw waar nu de Zoetelaer gevestigd is. We gingen altijd lopend naar school, we bleven over en kregen daarvoor een zogenaamde "stikkezak" mee met brood. Dat was een zelfgemaakte linnen zak met een koord er aan, zodat je hem om je nek kon hangen. In 1943 zijn mijn broertje Johan en ik naar de Openbare School in de Katwijksebuurt van Pijnacker gegaan. Dat had te maken met de oorlogsomstandigheden, het werd te gevaarlijk om naar Zoetermeer te lopen. Nutricia en de spoorlijn werden gebombardeerd en beschoten. Een voordeel voor ons was dat het schoolje lekker dichtbij was. Het schoolgebouw staat er nog, maar het wordt niet meer als zodanig gebruikt. Het is nu het kantoor van loonbedrijf Meersma.

Acht klassen heb ik doorlopen. Ik had er wel eerder afgekund, maar dan had ik naar Delft naar een vervolgschool gemoeten. Het hoofd van de school, meneer Ten Wolde is nog wel wezen praten met mijn ouders om mij door te laten leren, maar dat zou allerlei kosten met zich meebrengen. Dat ging dus niet door. Er moest brood op de plank komen toentertijd. Dus ik ging op mijn veertiende naar Brinkers'.

Waarom werken bij Brinkers?

'Dat ik bij Brinkers moest gaan werken had ermee te maken dat mijn vader daar de boter betrok. Ik was veertien jaar toen ik ging werken. Vrijdags kwam ik van school af en 's maandags om zes uur stond ik bij Brinkers op de laan aan de Vlamingstraat. Vakantie zat er niet in, nee, er moest geld verdiend worden. Ik kwam daar als wagenjongen bij een chauffeur op een vrachtwagen. Ik moest de chauffeur helpen met laden en lossen. We gingen met een wagen met vijftwintig ton margarine op weg en die vracht kreeg je twee keer door je handen, 's morgens met laden en 's middags met lossen. Vijftwintig ton en dan was je veertien jaar! Je begon 's morgens om zes uur en dan was je 's avonds om zeven uur weer thuis. Dat waren normale dagen. In de fabriek heb

De fabriek van Brinkers aan de Dorpsstraat 1950, foto KLM Aerocarto

ik nooit gewerkt. Ik heb al die tijd op een wagen gezeten. Dan kwam je bijvoorbeeld bij de Spar in Enschede, en daar loste je zo'n 12, 13 ton margarine en die moest je op een glijbaan gooien. Het waren dozen van 10 kilo. Als je bij een winkelier moest zijn dan liep je met vier dozen op elkaar, dus veertig kilo! Ik heb nog altijd last van mijn nek en ik denk dat ik dat daar van overgehouden heb'.

Naar de fabriek van Brinkers in Wijchen

'Na verloop van tijd ging ik met Rook Klos, die achteraf mijn schoonvader geworden is, naar Wijchen. Daar had Brinkers ook een fabriek staan. Op maandag gingen we daar naar toe en bleven tot en met vrijdag in Wijchen. Vanuit Wijchen gingen we grote winkels bevoorraden in de omgeving, Brabant, Limburg en Overijssel. We lagen daar in de kost. Dat waren fantastische mensen, daar ben ik samen met mijn vrouw later nog een keer met vakantie geweest, op de brommer. Tot mijn zestiende jaar heb ik bij Brinkers gewerkt en toen ben ik naar Citosa gegaan'.

Leen Hagers conducteur bij Citosa busonderneming

Leen wordt conducteur

'Ik wilde weer eens wat anders en toen heb ik bij Citosa gesolliciteerd. Citosa verzorgde de busdiensten naar de dorpen en steden rondom Zoetermeer. De garage en het kantoor waren toen gevestigd aan de Stationsstraat hier in Zoetermeer. Later is alles overgegaan naar Boskoop. Citosa was de voorloper van Connexion. Ik ging er in mijn burgerkloffie naar toe, ik had nog geen uniform. Dat kreeg je pas als je geslaagd was na een dag of veertien. Dan moest je een pak aan laten meten. Voor mijn opleiding liep ik mee met een ervaren conducteur, in mijn geval was dat Henk Klos. Na een paar weken werd je geacht conducteur te zijn, dan moest je zelfstandig kunnen werken. En dat ging nog wel eens met vallen en opstaan. Je moest al die verschillende secties en tarieven kennen. Ik weet nog goed, een retourtje van Zoetermeer naar Den Haag was vijfenzeventig cent en naar Voorburg was zeventig centen'.

Leen wordt chauffeur

Na een onderbreking door vervulling van de militaire dienstplicht komt Leen weer terug bij Citosa. 'Toen ben ik nog een paar weken conducteur geweest om er weer een beetje in te komen, onder leiding van Niek de Vries.

In militaire dienst was ik rij-instructeur geworden op een, wat wij toen een Oorlogs-Daf noemden. Dat heb ik gedaan totdat mijn diensttijd er op zat en door mijn ervaring kon ik bij Citosa doorstromen als chauffeur. Je werkte in roosterdienst. Je reed vier weken op Rotterdam, twee weken Den Haag en twee weken Delft en dan weer opnieuw. Na zoveel weken dienst had je een week wasdienst. Je reed eerst een reservedienst en dan begon je om vier uur tot zes uur, halfzeven. Daarna ging je de garage in en dan ging je de bussen wassen. Dat was toen nog hier in Zoetermeer aan de Stationsstraat. Je had een slang met een borstel er aan. Dat wassen stond in je rooster en dat duurde vijf dagen. Van zeven uur tot half een als de laatste bus binnen was. En dan ging je om één uur, halftwee naar huis. Meestal deed je dat alleen. Af en toe met z'n tweeën. In het begin was het nog met z'n tweeën, die bussen van de resevedienst kwamen allemaal tegelijk binnen, er stonden wel een stuk of veertien bussen en die moesten altijd weer schoon de weg op. Schoonmaken van buiten en van binnen. Tot ongeveer 1961 ben ik bij Citosa gebleven'.

Het ouderlijk huis wordt afgebroken

'Het pand Berkelseweg 3 en 5 moest worden afgebroken, omdat de rooilijn naar achteren moest. De Provincie Zuid-Holland wilde een fietspad aanleggen. Het huis was zeker geen bouwval. Ons gezin en dat van de familie Van Maanen hebben vele jaren als burens naast elkaar gewoond. Er was een heel

ARTOTHEEK 'DE VLAMING'

Verhuur

beeldende

kunst

Voor bedrijven en particulieren

Vlamingstraat 2a
2712 BZ Zoetermeer
Telefoon 079 3169551

goede verstandverhouding. In het midden van de jaren vijftig zijn de woningen afgebroken en heeft mijn vader een nieuw pand laten bouwen, nu ook weer twee-onder-één-kap. Mijn ouders gingen in nummer 5 wonen en naast ons kwam de familie Jan Moers te wonen. Later zijn mijn vader en moeder naar De Morgenster verhuisd. Het heeft nog vele jaren geduurd voordat het fietspad er kwam. Met die Berkelseweg was toch wat bijzonders. Aan de ene kant staan panden die bij Zoetermeer horen en aan de andere kant valt de bebouwing onder de gemeente Pijnacker'.

Leen krijgt 'kennis', trouwt en krijgt er ook een opa bij

Opa Giel KLos 1934 (1876-1967)

'Ik ben nog een tijdje lid geweest van de voetbalvereniging DSO en ik heb een tijdje op de gymnastiekvereniging Pro Patria gezeten. DSO voetbalde toen nog achter bij Veelenturf.

Op het terrein van DSO, bij een uitvoering van Pro Patria, heb ik mijn latere vrouw Janny Klos leren kennen. Toen ik trouwde kreeg ik er niet alleen schoonouders bij, maar ook een opa. De opa van Janny Klos was Giel Klos, die veehandelaar en veedrijver was. Bekend vooral als veedrijver met een rode zakdoek om zijn nek. Hij liep met het vee naar de markten in Leiden, Rotterdam, zelfs naar Den Bosch. Hij is 90 jaar geworden. Opa fietste nog op hoge leeftijd en op een keer reed hij op de Vlamingstraat, bij de Broekwegsebrug, en daar kreeg hij waarschijnlijk een hartaanval en toen was het afgelopen.

Dit verhaal over een Klos die veedrijver was deed ons sterk denken aan een andere Klos die ook veedrijver was, ene Piet Klos die in de geschiedenisboekjes over Zoetermeer herhaaldelijk wordt genoemd. Toen wij ons daarin verdiepten bleek dat Giel Klos een zoon was van de bedoelde Piet. Opa Giel blijkt ook een markante figuur te zijn geweest, bij iedereen bekend in Zoetermeer en op de veemarkten. Uit andere bron vernamen wij, dat hij een mens met humor was. Verder kon hij ook varkens uitbenen en dat verklaart misschien, dat hij dikwijls bij de noodslachter Westgeest aan de Voorweg werd

Deze personen kwamen terug van een schaatstocht naar Gouda. Vlnr.: Janus van der Kleij, Jan Hagers, oom van Leen, Van Wijk (de olieboer) en Henk Hagers, de vader van Leen

gesignaleerd. Opa Giel bleek wel lak te hebben aan de verkeersregel dat als je op de fiets naar rechts of links gaat je je hand moet uitsteken. Het werd hem herhaaldelijk voorgehouden, maar zijn reactie was altijd dezelfde: 'ze zien me toch?' Na enig speuren hebben wij een foto van opa Giel kunnen opsporen met op de achterzijde het jaartal 1934.

Heel wat ambachten, maar gelukkig geen twaalf

Als je bij Leen een onderwerp noemt is hij moeilijk te stoppen. Wij wilden toch nog graag weten welke werkzaamheden hij heeft gedaan, na zijn zelfgenomen ontslag bij Citosa. Het bleek dat Leen nog heel wat andere banen heeft gehad, voordat hij bij Van der Slik ging werken. We zullen er enkele noemen:

Vertegenwoordiger bij een carrosseriefabriek in Zoetermeer en in dezelfde functie bij Van Grieken, een melkfabriek in Rijswijk. Verkoper bij een diepvriesbedrijf in Scheveningen, bedienen van een eigen melkwijk in Rotterdam-Zuid en in Scheveningen reed Leen, samen met zijn vrouw als een van de eersten met een winkelwagen.

Eindelijk zijn draai gevonden

Op woensdag reden we niet met de winkelwagen en dan hielp ik bij Jan van der Slik, bijvoorbeeld met trouwrijden. Al gauw ben ik toen in dienst getreden bij Van der Slik. Ik ben daar eerst een paar jaar rij-instructeur geweest.

Mijn broer Johan werkte ook bij Van der Slik op de centrale en toen hij wegging kon ik in zijn plaats komen. Dan moest je alles regelen, telefoontjes aannemen, het werk regelen voor de ambulances en de taxi's. Toen ik begon bij Van der Slik waren we met vier man personeel en toen ik na vijftig jaar stopte, waren het er ongeveer vijftig.

Later kwam ik op de ambulance. Ik had EHBO en later kon ik een cursus ambulancebegeleider volgen. Op een ambulance moet je wel stressbestendig zijn. Ik heb iemand meegemaakt die kon er thuis niet over praten, die redde het niet. Tegenwoordig heb je wel, als het nodig mocht zijn slachtofferhulp. Ik heb twee jubilea meegemaakt bij Van der Slik. De eerste keer voor het twaalf en een half jarig dienstverband en later toen ik er vijftig jaar was. En toentertijd mijn grootste hobby, dat komt, ik heb zelf een gehandicapte dochter, was het schoolvervoer in Zoetermeer. Ik vervoerde zo'n beetje honderdvijftig tot honderdzeventig schoolkinderen per dag. Dat regelde ik ook. Naar welke school ze moesten en ze moesten allemaal op tijd zijn. Om honderdvijftig kinderen te vervoeren heb je ook honderdvijftig taxi's nodig, maar dat ging natuurlijk niet, zodat elke wagen twee maal moest rijden. Op de receptie voor het eerste jubileum mochten ook de kinderen komen die ik vervoerde. De receptie werd gehouden in het Kruispunt, waar nu die tempel

Ambulancedienst Van der Slik. Vlnr.: staand Leen Hagers, Jelle Loois en Dennis van Onselen, voor Fred Scheepmaker, R. de Groot en Bram van der Slik

is. Nou zijn er van die ongeveer honderdvijftig kinderen, ik denk toch wel negentig procent daar geweest. Ik was bij die kinderen bekend als "Ome Leen". Dan liep ik op dorp en dan hoorde je roepen: 'Ome Leen!'. Dat waren gehandicapte kinderen, maar ook kinderen die op de gewone school niet mee konden komen'.

Terugblik

In de inleiding hebben we al gezegd dat Leen een kind uit de crisisjaren was en we hebben kunnen zien hoe hij zich in de maatschappij heeft gehandhaafd. Jammer is dat hij nogal vaak van werkgever is gewisseld, zodat hij daardoor betrekkelijk weinig pensioenrechten heeft opgebouwd.

'Uit de periode bij Brinkers heb ik geen pensioen, en bij Citosa heb ik wel een pensioentje gehad, maar dat hebben ze in één keer gestort. De opgebouwde pensioenrechten van andere bedrijven hebben ze afgekocht. Alleen bij Van der Slik heb ik een klein pensioentje. Wij moeten voornamelijk van onze AOW leven. Je zou kunnen zeggen dat het huis dat wij destijds hebben gekocht een stukje pensioen is. Dit huis is destijds in een project van 55 woningen door ons gekocht. We hebben het zelf laten bouwen. Vijfenvertig huizen waren bestemd voor personeel van Brinkers en van Nutricia en nog een klein bedrijfje en de andere tien voor personen, die niet verbonden waren aan bedrijven in Zoetermeer. Die waren voor de vrije sector. Dit zijn de A-woningen, dit zijn de duurdere; een paar straten verder staan de B-woningen. Op dat moment was het huis al je eigendom. Ik heb in het begin slapeloze

Wij adviseren

& Creëren...

**Bloembinderij
De Nobel**

Dorpsstraat 86k
2712 AM Zoetermeer
Telefoon (079) 316 93 11

nachten gehad van het huis. Van de 52 gulden in de week gingen er 27 af voor rente en aflossing. Ik zat op de bus en toen had ik twee bazen.

's Morgens om zes uur moest ik beginnen bij Citosa tot twee uur 's middags en dan was ik om half drie in de tuin. En als ik bij Citosa om drie uur moest beginnen zat ik 's morgens van zeven uur af in de tuin. Onverantwoordelijk eigenlijk achteraf. Wij wilden zo gauw mogelijk van de hypotheek af en dat is ons gelukt, want al heel wat jaren is het huis vrij'.

Voor aanvullende informatie dank aan mevrouw J. Smolenaars en de werkgroep Genealogie.

Archeologie is meer dan graven alleen

Ed Stevenhagen

Waterpassen

De Archeologische Werkgroep Zoetermeer (AWZ) is de

werkgroep binnen het Historisch Genootschap Oud Soetermeer die zich binnen de grenzen van de gemeente Zoetermeer bezig houdt met de archeologie of wel het onderzoek van het bodemarchief. Bij archeologie denkt men vooral aan opgraven, het zorgvuldig vastleggen van bodemsporen, en het verzamelen van vondsten. Door middel van publicatie maakt men soms pas jaren later kennis met het resultaat van al die activiteiten die verband houden met een opgraving.

Er gebeurt dus blijkbaar meer dan alleen het graven van een gat. Zo moeten er voorafgaande aan een opgraving vergunningen worden geregeld en vindt er een archiefonderzoek plaats waarbij ook ons eigen foto- en kaartarchief wordt geraadpleegd. Van de onderzoekslocatie wordt een speciale kaart gemaakt, er wordt een onderzoeksplan vastgesteld waarbij ook wordt bepaald waar en met welke grootte er een "opgravingput" zal worden uitgezet. Pas nadat de eerste schop de grond is ingegaan, worden de activiteiten zichtbaar voor het publiek rond een snel groter en dieper wordend gat. Na enige weekenden graven verdwijnt plotseling het gat weer even snel als het is ontstaan en het lijkt alsof er niets meer gebeurt. Niets is minder waar, want achter de schermen wordt er gewassen, gezeefd, gesorteerd, geconserveerd, gefotografeerd, geplakt, getekend, beschreven, gearchiveerd en .....gepubliceerd. Archeologie is meer dan graven alleen.

De werkgroep AWZ, bestaande uit ongeveer 15 enthousiaste vrijwilligers, blinkt in haar activiteiten uit in kennis, kunde en veelzijdigheid. Er hebben zich individuele specialismen ontwikkeld op het gebied van onder meer aardewerk,

**Archeologische
werkgroep
Zoetermeer**

Peilmerkteken Oude Kerk

glas, metaal, leer, pijpenkoppen, het onderzoek van zaden en de determinatie van botten. We hebben in ons midden onderzoekers van archieven, fotografen, tekenaars, computerspecialisten, documentalisten, cartografen. Het zijn allemaal zaken die bij de voorbereiding van een

opgraving, het onderzoek in het veld en de uitwerking van het resultaat noodzakelijk zijn en zorgen voor een goed lopende werkgroep. Eén van die specialismen is het landmeten. We lichten er het waterpassen als activiteit uit. Onze "landmeter" houdt zich bezig met de beschrijving van de te onderzoeken locatie zodat alle werkzaamheden, bodemsporen en vondsten kunnen worden aangegeven op een nauwkeurig ingemeten kaart. Hij onderzoekt oud kaartmateriaal en combineert dat met nieuwe kaarten. Hij raadpleegt luchtfoto's, bouwtekeningen en oude topografische afbeeldingen. Hij inventariseert de leidingen van gas, water, elektra, centrale antenne en telefoon en andere relevante zaken in het opgravingsgebied. Hij onderzoekt hoe het voorheen geografisch was en hoe het nu is en legt ook dat op kaart vast. Om de plaats te bepalen beschikt een van de leden over een theodoliet en een laser afstandmeter. Maar niet alleen de plaats op een kaart is belangrijk maar ook de hoogte boven het Normaal Amsterdams Peil (NAP). Om de hoogte te kunnen vaststellen beschikt de AWZ over een waterpasinstrument (Sokkisha C3E) en een 4 meter lange baak.

Het Normaal Amsterdams Peil

De hoogte wordt in Nederland vastgelegd met als referentie het Normaal Amsterdams Peil (NAP). De geschiedenis van het NAP gaat terug tot de 17e eeuw. Het oudst bekende peil in Nederland dateert uit 1552 (Hattem). Het lokale Amsterdams Peil (AP) is bij Koninklijk Besluit van 1818 als referentievlak genomen voor heel Nederland. Een NAP-hoogte van 0 meter is ongeveer gelijk aan gemiddeld zeeniveau. Het NAP wordt zichtbaar gemaakt door ongeveer 35.000 peilmerken. Dit zijn boutjes in gebouwen, bruggen, viaducten en dergelijke. De plaats van deze peilmerken en de nauwkeurig bepaalde hoogte van het merk ten opzichte van het NAP zijn vastgelegd en de

gegevens daarover zijn beschikbaar. Hierdoor is er vrijwel overal in Nederland binnen een afstand van 1 km een vast punt te vinden ten opzichte waarvan hoogtebepaling kan plaatsvinden.

Ook binnen Zoetermeer bevinden zich tientallen bouten waarvan de NAP-hoogte tot op een millimeter is vastgelegd. Een voorbeeld van zo'n bout is te vinden in de noordwest zijde van de Protestantse kerk aan de Delftsewallen. Het is een ronde bronzen bout met de letters NAP ingeslagen. De bovenzijde van de bout bevond zich in 1995 op +92,6 centimeter boven NAP en dat is 18 millimeter lager dan in 1963. Deze bout wordt vaak gebruikt om de hoogte te bepalen van opgravingslocaties in de omgeving van de Dorpsstraat.

Het waterpasinstrument

Het waterpasinstrument is een kijker die alleen maar in het platte vlak te gebruiken is. Je kunt er dus niet mee omhoog of omlaag kijken zoals dat bij een theodoliet wel het geval is. Op een statief gemonteerd is het instrument met drie stelschroeven waterpas te stellen. Door de kijker kun je dus heel nauwkeurig in een vlak om je heen kijken en op de rand is de richting in graden af te lezen. Belangrijk zijn de kruisdraden in het beeld: de middendraad en de bovenste en onderste afstandsdraad. Bij het werken met het waterpasinstrument maken we gebruik van de waterpasbaak, een uitschuifbare meetlat met een lengte van 4 meter, die voorzien is van een verdeling in centimeters en door de kijker van het waterpasinstrument wordt afgelezen.

Door de bijzondere plaats van de afstandsdraden is het verschil tussen de aflezing van de bovenste en de aflezing van de onderste markering gelijk aan $1/100$ deel van de afstand. Stel dat door het waterpasinstrument op de gemarkeerde kruisdraad boven en onder achtereenvolgens 230 en 190 cm afgelezen worden, op de op afstand staande baak, dan betekent het verschil van 40 centimeter dat de baak zich bevindt op een afstand van 40 meter. Dus behalve de hoek of richting kunnen we ook de afstand bepalen. Maar het instrument is primair bedoeld om er hoogteverschillen mee te bepalen.

Waterpasinstrument

Een rekenvoorbeeld

We beginnen onze metingen in de Dorpsstraat vaak bij de NAP-peilbout in de muur van de Oude kerk. We plaatsen de baak boven op de bout en we lezen de baak door de kijker in centimeters en geschat in millimeters af. Met de baak rustend boven op de peilbout in de muur van de toren op +92,6 cm NAP.

A) lezen we bijvoorbeeld de volgende waarden af: op de bovenste markering 83,0 cm, op de kruisdraad 72,8 cm en de onderste markering 62,5 cm. Uit het verschil tussen de bovenste en onderste markering leiden we af dat de baak zich bevindt op een afstand van 20,5 meter. De extra aflezingen bieden de mogelijkheid om afleesfouten te herkennen en te corrigeren. Het gemiddelde van de twee uiterste waarden moet namelijk gelijk zijn aan de waarde in het midden van de kruisdraad. Vervolgens draaien we de kijker om in de richting van het volgende punt B) op weg naar onze opgraving en we lezen met de baak, nu geplaatst op een putdeksel opnieuw af: de middelste kruisdraad op de baak wijst naar een lengte van 147,7 cm. Het verschil in aflezing tussen de eerste en de tweede waarneming is het hoogteverschil: $72,8 - 147,7 = -74,9$ cm (lager). Het putdeksel bevindt zich dus op +17,7 cm boven NAP.

Daarna verplaatsen we het waterinstrument in de richting van de opgravingslocatie en we kijken terug naar de plaats B) waar de baak nog steeds op het putdeksel staat, we lezen de baak nogmaals af, we verplaatsen de baak naar de volgende opstelling C) en we lezen de baak vooruit opnieuw af met behulp van het waterpasinstrument en berekenen het verschil in aflezing die gelijk is aan het verschil in hoogte. Dit proces wordt herhaald tot dat we op de plaats van bestemming, de opgravingslocatie, aanbeland zijn.

Door alle berekende hoogteverschillen op te tellen bij de NAP hoogte van de NAP-peilbout in de toren wordt de NAP hoogte van een nieuw referentiepunt nabij de opgraving berekend. Archeologie is dus meer dan alleen graven. Wilt u kennis maken met wat er achter de schermen gebeurt, kom dan kijken, praten of meewerken op onze werkvond: elke dinsdag van ca 20 uur tot na 22 uur in de werkruimte achter het Oude Huis op de eerste verdieping van het Oude Huis aan de Dorpsstraat 7. Hier bevinden zich de schervenkamer de tekenkamer, de bibliotheek, het fotoarchief en het kaartenarchief. De ingang bevindt zich aan de zijkant, links van het gebouw, aan het pad dat leidt naar de beeldentuin achter het Oude Huis.

Informatie op Internet:

AWZ project 114: www.oudsoetermeer.nl/awz/project/114/index.html

Informatie over het NAP :

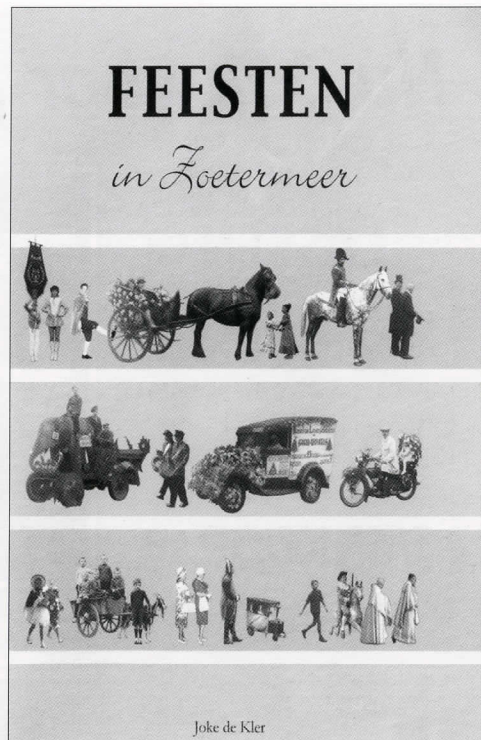
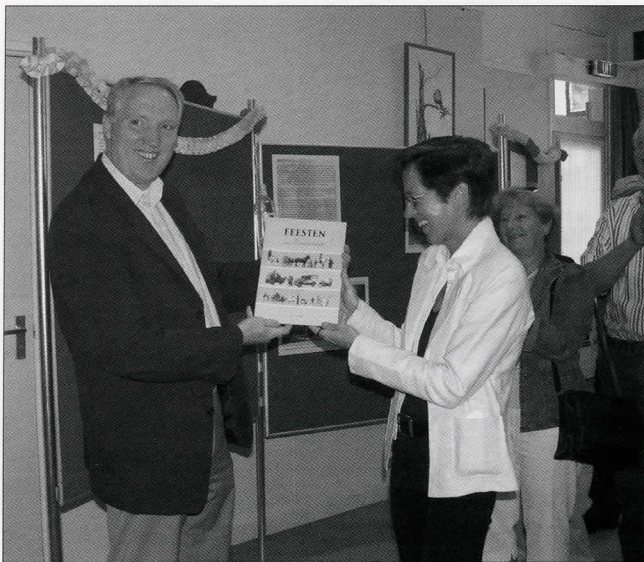
home.tiscali.nl/~wr2777/NAP-niveau.htm

AWZ algemeen: www.oudsoetermeer.nl/awz

Feesten in Zoetermeer

Muziek en feesten zijn niet alleen van deze tijd, dat konden de inwoners van Zoetermeer eeuwen geleden ook al. De rederijkers maakten gedichten, alle leeftijden speelden kolf op straat en maakten lange tochten in de winter op voor buitenlanders vreemde ijsers. Kermis is van alle tijden, de Soetelieten vierden vele jaren carnaval, de Oranjevereniging pakte jaarlijks groot uit. Fanfarekorpsen die vrolijke klanken over de groeiende stad wierpen. De paardenmarkt, het ringsteken en boegsprietlopen gaven veel vermaak. En altijd stonden de vele logementen en cafés open. Dit en nog veel meer is nu door Joke de Kler, van ons Genootschap, bijeen gebracht in een feestelijk boek. Tijdens de Open Monumentendag op 9 september is het eerste exemplaar aangeboden in het parochiehuis de Gouden Leeuw aan de wethouder van cultuur.

Voor slechts 7,50 is het boek verkrijgbaar in geselecteerde boekhandels, het stadsmuseum en bij het Genootschap (op woensdagmiddag). Bestellen kan ook: info@oudsoetermeer.nl (3,- verzendkosten).

Joke de Kler overhandigt wethouder Pieter Smit het boek

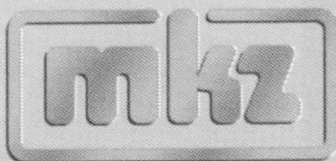
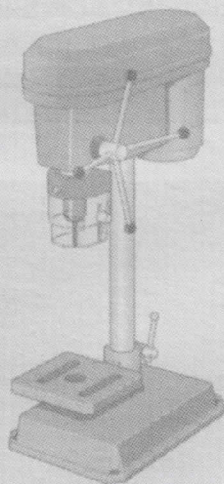
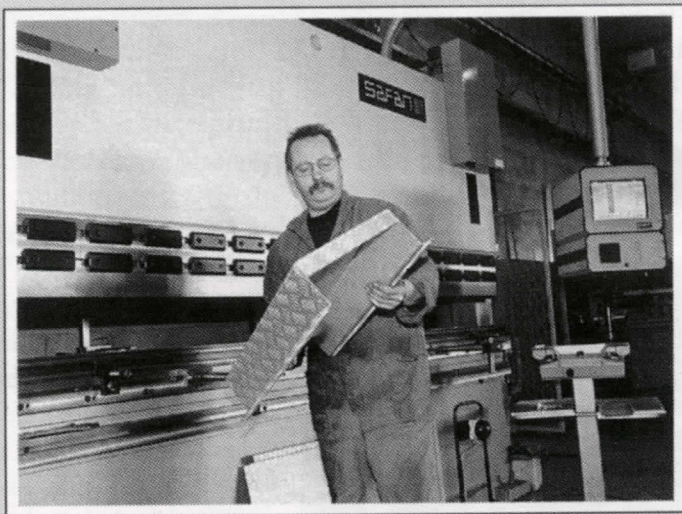
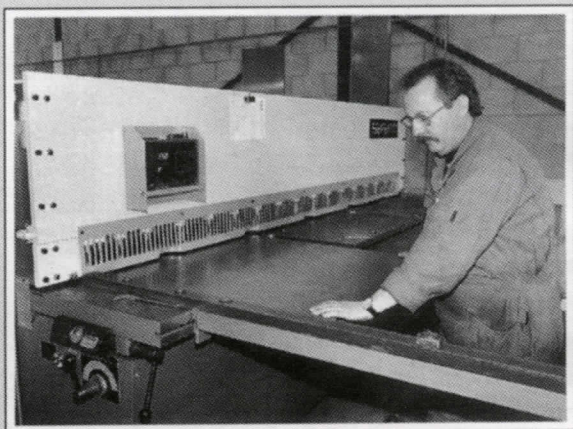
Nu óók voor particulieren!

LASSEN ○

ZETTEN ○

DRAAIEN ○

VERKOOP ○

MKZ-Metaalbewerking

Industrieweg 21, Zoetermeer

Telefoon (079) 341 63 41

Zoetstof

Ton Vermeulen

De bassen dreunden op halve sterkte door de zaal, de vloer en de lucht trilden van de beats. Op een videoscherm achter het podium flitsten beelden voorbij ... en niet zomaar wat beelden. De geschiedenis van Zoetermeer gleed voorbij: jongens op een bokkekar, Zoetermeers Roem Margarine, De Spar, Brinkers, Nutricia, een dampende stoomlocomotief, de Tweede Wereldoorlog en statige heren poserend voor de foto.

Op zaterdag 19 augustus werd in de Boerderij tijdens het Zoetstof hiphop Festival een muziekalbum gepresenteerd van Zoetermeerse muzikanten. Twintig rappers werkten er aan mee. De Stichting ConnAct had de avond georganiseerd en liet diverse rappers voor het voetlicht komen, zoals Nul7Negen en Sourmash. Ook werd voor het eerst de Zoetstof videoclip van Zoetermeerse talenten getoond. De historische beelden op de achtergrond waren ook een opwarmertje voor wat nog komen gaat. Het gehele Zoetstof Project, dat onder meer steun heeft gekregen van Fonds 1818, de Gemeente Zoetermeer en het Actieplan Cultuurbereik, omvat ook een digitaal lespakket over de geschiedenis van Zoetermeer. Half oktober zal het over de middelbare scholen worden verspreid en is dan ook te zien op www.connact.org te vinden op www.oudzoetermeer.nl

Het gezelligste eetcafé van het Stadshart!

7 dagen per week geopend voor lunch en diner.

**Maar ook om te genieten van
een goed glas wijn of bier.**

**Bijvoorbeeld voor of na
een bezoek aan theater of bioscoop**

**Oostwaarts 4
Stadshart Zoetermeer
079- 346 31 41**

**www.theoldpal.nl
info@theoldpal.nl**

Waar je oude vrienden hebt en nieuwe vrienden maakt!

Verkrijgbare publicaties van het Historisch Genootschap

Nieuwste uitgaven:

- Feesten in Zoetermeer 2006*, eeuwen genieten met kolf, rederijkers, fanfare, carnaval en ijs, € 7,50
- Schuimend Vuil 2006*, geschiedenis rioolwaterzuiveringsinstallatie in Zoetermeer, € 1,-
- Missing in Action 2005, neergestorte Amerikaanse bommenwerpers bij Zoetermeer 1943-1945, € 7,50
- Vijf meter onder N.A.P. herziene herdruk 2005*, duizend jaar leven met en de strijd tegen het water in Zoetermeer, € 7,50
- Verzuild Verenigd 2005*, kerkelijk verenigingsleven in Zoetermeer 1870-1970, € 14,-

In voorraad:

- Een kasteel in de Dorpsstraat 2004*, het voormalige Huis te Palenstein in Zoetermeer vanaf de 14de eeuw, € 9,80
- Een klassiek juweel: de Oude Kerk in Zoetermeer 2002*, met veel aandacht voor bouwhistorie, interieur en kerkelijke geschiedenis, € 7,-
- Deez' beide dorpen, Zoetermeer en Zegwaart in 1799, 2002, facsimile, met uitgebreide toelichting en illustraties, gebonden, € 9,-
- De kerk van Crooneveen, historisch en archeologisch onderzoek naar de Zoetermeerse schuurkerk en katholieke parochie 2002, € 9,80
- Dorp in oorlog: Zoetermeer 1940-1945 2000*, de tweede wereldoorlog in Zoetermeer uitgebreid belicht, gebonden, € 22,-

Een aantal oudere uitgaven uit ons fonds is nog beperkt verkrijgbaar:

- Zoetermeersche Boerencourant 2003*, periode 1910-1970, € 0,50
- De Zoetermeersche Handescourant 2002*, periode 1910-1970, € 0,50
- Verstoppt achter de voordeur 2001*, interieurs rond 1900, € 3,-
- Zeventien Zoetermeerse kerken 1998*, € 3,-
- Over de Reguliersdam 1997, de overtoom in Rokkeveen, € 9,-
- De geur van krijt 1997*, onderwijsgeschiedenis, € 1,-
- Samen onder één dak 1995, Adventskerkgemeente, € 4,-

De met een * gemerkte publicaties zijn samen met de Gemeente Zoetermeer uitgegeven.

Deze publicaties zijn te koop in geselecteerde Zoetermeerse boekhandels, het Stadsmuseum en bij het Historisch Genootschap Oud Soetermeer: op woensdagmiddag in 't Oude Huis Dorpsstraat 7-boven, inspreken op 079 319 06 83, email info@oudsoetermeer.nl (verzendkosten € 3,-). Meer informatie is te vinden op www.oudsoetermeer.nl

MONDIAL MOVERS

HENNEKEN BV
Professionele verhuizers
van huis uit

- * Particuliere verhuizingen
- * Kantoor- en bedrijfsverhuizingen
- * Nationale en internationale verhuizingen
- * Verhuiswinkel
- * Verwarmde en beveiligde inboedel-/archiefofslag

Goudstraat 51
2718 RD Zoetermeer
tel. + 31 (0)79-3611368
e-mail: info@henneken.nl
website: www.henneken.nl

 **ERKENDE
VERHUIZERS**

PPV

De adverteerders en de hierna genoemde bedrijven maken het met hun financiële steun mede mogelijk dit blad uit te geven.

Van As Makelaardij bv

Eerste Stationsstr. 61, tel. (079) 316 44 45

Dranken/Wijnhandel Boonekamp

Dorpsstraat 130, tel. (079) 316 38 02

Bouwmarkt De Bouwhof

Edisonstraat 88, tel. (079) 331 07 00

Cammeraat IJzerwaren

Eerste Stationsstr. 48, tel. (079) 316 37 31

Carrosseriefabriek Joost Lambooy bv

Koperstraat 40, tel. (079) 363 44 44

Het Fluitschip historisch onderzoeks-
en adviesbureau, tel. (079) 316 78 46

Henneken Radio en TV

Den Hoorn 7, tel. (079) 316 24 90

Linthout Foto Video

Dorpsstraat 68, tel. (079) 316 30 84

Roos Kantoorboekhandel

Dorpsstraat 155, tel. (079) 316 35 80

Rové Licht & Sfeer Eerste Stationsstr. 3
tel. (079) 316 64 88

Schoenen Van Veen

Dorpsstraat 83, tel. (079) 316 31 65

Slagerij Vollebregt

Dorpsstraat 127, tel. (079) 316 35 25

Personenvervoer Van der Slik

Blauwroodlaan 296, tel. (079) 361 61 61

Uw huis verkopen?

Duidelijk, Helder, Betrouwbaar!

van Brero & Breugem

NVM REGISTER MAKELAARS - TAXATEURS

Dorpsstraat 14 (naast het Nicolaasplein) 2712 AK Zoetermeer

tel.: 079-3160061 fax: 079-3160026

e-mail: info@vanbrero-breugem.nl internet: www.vanbrero-breugem.nl

Gratis waardebeoordeling! Bel 079 - 3160061

Outdoorspecialist Van Herwijnen

Dorpsstraat 66 anno 1908

berg/wandelschoenen
kampeerartikelen
schietsport
dartsport

dump
van Herwijnen
SINDS 1891

tenten
klimsport
vrijtjidskleding
campingaz dealer

Dorpsstraat 66 - Zoetermeer - Telefoon (079) 316 35 51 - www.herwijnenzoetermeer.nl